

Vielä pitää Fitchten sanat hänen eräessä kuuluisassa puheessaan Saksan kansalle paikkansa: "Ainoastaan se kansakunta, joka ensiksi ottaa tehtäväkseen kansalaisen kasvatuksen täydelliseksi ihmiseksi, voi suorittaa täydellisen valtion tehtävän".

Eräs Wienin Volksheimin oppilas kertoo, mitenkä hän keväällä v. 1910 otti osaa erääseen kreikankielen oppikurssiin samassa oppilaitoksessa, ensin vain oppiakseen nuo oudot kirjaimet, mutta mitenkä hän vihdoin niin mieltä tähän kieleen ja sen kirjallisuuteen, että hän vuoden ponnistuksen perästä osasi lukea helpomman kirjailijan teokset, ja hän lopettaa kirjoituksensa eräällä kreikkalaisella lauseella:

"Kuolevaisten kauniin omaisuus on sivistys".

Työväen Joululehti (Tampere) 1913.

TAIDE KAIKILLE

Mitä on taide? "Taide on", sanoo Zola, "pala luontoa katsottuna kunkin luonteen kannalta s. o. luonto kuvattuna niin kuin kukin taiteilija yksilöllisesti sen käsittää, tai myös: "taide on", kuten Konrad Lange tahtoo sitä määritellä, "kuvaus luonnosta tahi ihmiselämästä esteettisessä muodossa", ja kauneus on, Kantin ja muiden mukaan, "jotain, joka vaikuttaa ihmiseen suloisesti, herättämättä hänessä himokkaita pyyteitä". Toiset esittävät muita määritelmiä taiteesta ja kauneudesta. Mutta vaikkakaan ei olla täysin yksimielisiä kauneuden olemuksesta, ei edes niin pitkälle kuin koskee totta, ja oikeata — kaikki kolmehan vaihtelevat aikojen kuluessa — niin piilee kuitenkin jokaisessa ihmisessä taipumus, tunne sitä kohtaan, mitä yleisesti kutsutaan kauniiksi. Taideteoksia tavataan jo ajalla, jolloin poro ja mammut-eläin vaeltelivat Etelä-Europassa (katso esim. Sal. Reinach, *Apollo, histoire generale des Arts.*, siv. 1—8) ja yhä siitä saakka on ihmisellä niinmuodoin ollut pyrki-

mys kehittämään kauneutta luonnossa ja ihmiselämässä. Ja kauneus tai taide sai jo muinaisajan sivistyskunnassa, kreikkalaisissa merkityksen, jota ei vielä yksikään kansa tähän päivään saakka ole voinut saavuttaa. Kauneudella on tosin myös sittemmin, jos katsotaan keskiajan pimeintä kautta, Pisaneihin, Cimabueen ja Giottoon saakka, ollut kannattajansa ja esittäjänsä, mutta kansantaide, senlainen kuin oli kreikkalaisilla, ei ole vieläkään nähnyt päivänvaloa, ja minkätähden ei? Syyt ovat kieltämättä monet. Minä en tahdo tässä syventyä tähän aineeseen, joka ei kuitenkaan näin lyhyessä esityksessä selvene. Varmaa on, että mitä 19:teen vuosisataan tulee, tämä industrialismin aikakausi ei ole ollut sopiva taiteen ja kauneuden levittämislle kansan keskuuteen, ei edes Euroopan sivistyskansoille. Surren ja valittaen on etenkin suuri taidearvostelija, John Ruskin, jonka sydän sykki melkein yhtä lämpimästi työtätekevän luokan kuin kaiken sen puolesta, mikä on taiteellisesti kaunista maailmassa, ilmaissut syvän harminsa siitä, että tehdaselämä ja kapitalismin sietämättömän painon synnyttämä taistelu olemassaolosta ovat melkeinpä tehneet mahdottomaksi työtätekevän luokan kehittymisen taide- nautintoon. Ja kuitenkin ei edes tämä todella hengen- tön industrialismi ole voinut kokonaan tukahuttaa sitä taiteellista kipinää, jota piilee yksinkertaisen työmie- henkin sielun syvyydessä ja joka tarvitsee vain hieman herätystä leimahtaakseen kauniiksi ja ihanaksi liekiksi, joka lämmittää hänen koko elämänsä ja kohottaa hänen henkistä kehitystään, sillä "kaiken tosi taiteen täytyy kääntyä koko kansaan, jokaisella ihmisellä, olkoon hän rikas tai köyhä, on oikeus taiteelliseen nautintoon" kuten professori Lange oikein kuvaa "kansanvaltaisen tai- teen" tunnusmerkkejä, ja taiteen todellisena tarkoituksena tulee olla "koko kansan kohottaminen arkielämän yksi- toikkoisuudesta ja ikävyydestä", kuten eräs toinen taide- arvostelija täydellä syyllä on lausunut asiassa.

Ja juuri tällä perusteella täytyy meidän nyt tehdä paljon enemmän kuin olemme tehneet kansanvaltaistut- taaksemme taidetta, viedäksemme sen kansan sekaan,

suurille työtätekeville joukoille, meidän täytyy koettaa herättää siellä paljon suurempaa taiteen ja sen teosten ymmärtämistä; taide ei saa enään olla mikään erikois-oikeus yläluokille, se ei saa ensi sijassa olla näitä varten, vaan sen täytyy mennä syvemmälle, sen täytyy ensi sijassa olla kansan suurta enemmistöä varten, sitä suuremmalla syyllä kun on monta alaa ihmiselämässä, sellaisena kuin se nykyisin ilmenee, jotka ainoastaan, tai etupäässä vain taiteen avulla voidaan tehdä eläviksi ja tajuttaviksi nykyajan ihmiselle. Emme voi enää toivoa, kuten Schiller, että esteettinen kasvatus voi korvata siveellisen, mutta me voimme nyt jo varmasti väittää, että kaikki kasvatus, myös yhteiskunnan alaluokkien, jää yksipuoliseksi ja vaillinaiseksi, jollei myös esteettinen kasvatus pääse täyteen oikeuteensa ja että myös edellinen melkoisessa määrin saa vaikutuksia jälkimäiseltä ehkä enemmän työmiehen kuin kenenkään muun elämässä. Sillä jos työmiehen luonne on taiteellisesti muodostunut on hän epäilemättä tunteva halua voimainsa mukaan koristamaan yksinkertaista kotiaan taiteellisilla jäljennöksillä ja tämä tuo yhtä varmasti seurauksenaan sen että hänen kotinsa käy kodikkaaksi ja miellyttäväksi, joka pitää hänet kaukana kapakasta ja niinmuodoin edistää kodin onnea ja suloa. Mutta — huomaa tarkoin — jotta tämä *edes jossakin määrin* olisi mahdollista, ei hän enään saa olla "työorja", vaan täytyy hänen saada *enemmän vapaata aikaa ja parempaa palkkaa* — muutoin ei hän voi enemmän ostaa itselleen taideteoksia, kun kaikki menee välttämättömämpään, kuin löytää vapaata aikaa nauttiakseen rauhassa niistä ja kodin hauskuudesta: pyrkimys kauneuden levittämiseksi kansaan, on niinmuodoin johdonmukaisesti kapitalismin hävittämistä, ja työ sen hyväksi sosialismia, kristinuskon ydintä, lähimmäisen rakkautta ja seurauksellista todelliseen elämään soveltuttamista joka ei ilmenisi ainoastaan tyhjissä sanoissa ja sääliväisissä fraaseissa.

Mutta ei saa yksinomaan eikä lainkaan ennen kaikkea tässä mielessä kääntyä täysikasvuisiin, mutta erittäin täytyy *kansan lapset*, kansakoululapset, saattaa

nauttimaan taiteellista hoitoa. Ulkomaalla on tällaisessa kansan taiteellisessa kavatuksessa päästy jo koko pitkälle! Vaatimattomin mies Englannissa vaatii, että kansakoulunoppilaan tulee osata lukea, kirjottaa, laskea ja — *piirustaa*. Lontoossa toimii v:sta 1883 Art for Schools Association, jonka johtajana kuolemaansa saakka oli juuri Ruskin, joka hankki kansakouluihin värillisiä kuvia, ja muissa kaupungeissa (esim. Manchester) toimitaan samaan suuntaan. Ranskassa koetetaan herättää koululapsen taideaistia etupäässä erinomaisilla skiopitikonkuvilla. Myös Belgia, Ruotsi ja muut maat ovat ryhtyneet toimiin samassa tarkoituksessa. Kaikki opetusvälineet uudistetaan taiteelliseen suuntaan.

Mutta myös suoraan kehittyneen työmiehen puoleen käännytään ja koetetaan herättää hänen uinuvaa taidetunnettaan. Pariisissa esim. on muodostunut enemmän kuin yksi erityinen seura tässä tarkoituksessa. Oleskellessani viime syksynä Pariisissa olin Trocaderoossa, jossa löytyy suuri kokoelma kipsijäljennöksiä ranskalaisesta taiteesta, kuulemassa esitelmää ranskalaisen taiteen kehityksestä ja minä voin vakuuttaa, että tämä asiarikas ja kansantajuinen esitelmä työmiehille ja keskiluokan ihmisille juuri noiden taideteosten edessä, joita selitettiin, ei voinut olla tekemättä syvää taiteellista sysäystä hartaiden kuulijain mieliin ja kuitenkin kertoo Louis Lumet, joka ensiksi pani alkuun nämät kurssit, kirjassaan käsiteltävinä olevista pyrkimyksistä Ranskassa, että ensimmäistä esitelmää ei ollut saapunut kuulemaan kuin 8 (!) henkilöä. Myöhemmissä on ollut läsnä useampia kymmeniä ja suurissa kansansivistys- ja valistuslaitoksissa, esim. Toynebee Hall ja People's Palace Lontoossa on vartavasten työmiehiä varten järjestetty taidenäyttelyjä, joihin yksityiset runsaasti ovat lainanneet erinomaisen arvokkaita tauluja. Myös Saksassa on muodostunut erityisiä yhdistyksiä, jotka teatterinäytännöillä, musikaalisilla illanvietoilla ja hyvällä lausunnolla koettavat vaikuttaa samaisen kauniin päämäärän hyväksi.

Ja mitä olemme tehneet täällä Suomessa työtä tekevän luokan taideaistin kasvattamiseksi? Ei mitään tai niin hyvin kuin ei mitään, eritoten mitä kuvaaviin taiteisiin tulee. Meillä on taide vielä enemmän tai vähemmän ylimysvaltaista, taiteilijat suuresti samanlaisia, yhteiskunnallisia kysymyksiä otetaan tuskin käsiteltäväksi, meillä ei ole mitään Dalou'ta, Meunier'ia, Luyten'ia, Biesbroeck'ia, jotka puhuvat sydäimestä sydämeen, ja jotka jo aineen laadulla tempaavat suuret joukot, kansan syvät rivit taiteen ihaniin esikartanoihin, jossa he voivat nähdä oman elämänsä, kansan elämän kärsimyksineen ja tuskineen, mutta myös sen voiman ja suuruuden. Ja mikä jalo päämäärä eikö olekaan kohottaa *koko* kansa taiteellisessa suhteessa, eikä ainoastaan yläluokan pientä osaa, puhua kansan suurille joukoille taiteen ihanalla kielellä, kehittää koko kansan aistia, saattaa se, *koko kansa*, ymmärtämään etevii taide- luomia, synnyttää, kuten Goethe sanoo, kaikkialla gesühlvolle Kenner", (tunteellisia tuntijoita), kohottaa ja kehittää heidän tunnettaan nostamalla koko tätä kansaa taiteen kirkkaisiin korkeuksiin ja niin muodoin panna alulle *koko kansan harmoninen kehitys!*

"Eikö voitaisi myös Suomessa ryhtyä perustamaan tällaista yhdistystä "l' Art pour tous", jonka tarkoituksena olisi levittää taidetta ja taideaistia kansan pohjakerroksille, sinne, minne niin vähän elämän auringosta muutoin tunkee, taideyhdistystä syville riveille, jotka enemmän kuin muut huokaavat päivän kuorman ja helteen vuoksi?

Folktribunen 1907.

Työmies 9. 3. 1907.